

На засіданні урядового Комітету з питань регіонального розвитку 23 травня ухвалено за основу проект постанови, яким передбачається на базі Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації, що фактично ліквідується, утворити нове Державне агентство з питань електронного урядування у сфері відання Мінрегіонбуду. Решту структур Держінформнауки, що опікуються питаннями власне науки й інновацій, передбачено влити до складу МОН, як це й було до 2010 р.

Формально таке рішення видається логічним. Зокрема, воно долає штучний розрив, який виник при створенні Держінформауки між університетською наукою і державними науково-технічними програмами, зводить під одним відомчим дахом питання міжнародного науково-технічного співробітництва (важко зрозуміти логіку, за якою сьогодні питаннями взаємодії в рамках програми ЄС «Горизонт-2020» займається МОН, а аналогічними питаннями в рамках ЦЕРН – Держінформнауки).

Але диявол ховається в деталях. Упродовж десятиліття науковий департамент МОН був фактично автономною «державою в державі», яку послідовно очолювали такі кожен по-своєму яскраві постаті, як Я. Яцків, А. Гуржій і М. Стріха. Вони були дуже різні, але їх об'єднувало одне: зосередженість виключно на інтересах наукової сфери і готовність за потреби рішуче обстоювати ці інтереси. Зовсім інші інтереси рухали чиновниками цього відомства у період керівництва освітянською галуззю Д. Табачника, за якого наука, як влучно зазначали науковці, залишилася лише в назві міністерства.

Сьогодні, в умовах скорочення чиновницького апарату, Міністерство освіти і науки не має змоги запровадити посаду спеціального «наукового» заступника міністра. Отже, сфера науки, якою в МОН у 2000–2008 рр. незмінно опікувався саме перший заступник, сьогодні виявиться доважком до численних обов'язків одного з діючих заступників міністра С. Квіта, скоріше за все – 30-річної І. Совсун, яка відповідає за весь комплекс питань вищої школи (інші двоє заступників від питань науки ще далі: П. Полянський опікується середньою школою, а О. Дніпров – роботою апарату). Навряд чи залишиться багато часу в Інни Романівни на цю сферу. А в чомусь, напевно, їй критично бракуватиме й досвіду.

Отже, наука, бюджет якої в поточному році було різко секвестровано (і тут нічого не вдієш – така спадщина нам дісталася), фактично опиниться на маргінесах інтересів нової влади.

Передбачаючи таку небезпеку, президент НАН України Б. Патон і президенти галузевих академій звернулися до Прем'єр-міністра А. Яценюка з пропозицією підвищити роль Держінформнауки, створивши на його основі

орган зі спеціальним статусом, підпорядкований безпосередньо керівництву уряду. «Сьогодні у системі центральних органів виконавчої влади проведення наукових досліджень і розробок розпорошене серед більш ніж 20 розпорядників бюджетних коштів. При цьому фактична координація діяльності цих органів у сфері науки відсутня вже протягом багатьох років. У цих умовах роль центрального органу, що забезпечуватиме формування та реалізацію державної політики у сфері науки та інновацій, наділеного реальними повноваженнями, має стати ключовою», – ідеться у зверненні. З аналогічною пропозицією вийшла робоча група, утворена при голові Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Л. Гриневич.

Але натомість з очевидним порушенням чинної процедури (питання ліквідації Держінформнауки розглядалося урядовим комітетом з регіональної політики, хоча мало би – профільним з гуманітарної політики; представників Держінформнауки на цей розгляд взагалі не було запрошено) було ухвалено цілком протилежне рішення. Чому? Чіткої відповіді поки немає.

Напевне, багато хто пам'ятає, що виведення Держінформнауки зі складу МОН у 2010 р. носило виразні ознаки лобістських зусиль зі створення потрібних місць під потрібних людей. Якщо виникли проблеми, то їх потрібно вирішувати, але так, щоб з водою не виплеснути дитя.

То, може, поки не пізно, варто відкласти ліквідацію Держінформнауки і повернутися до питання вже після ухвалення нової редакції закону «Про наукову і науково-технічну діяльність»? Адже всі наявні на сьогодні проекти передбачають існування саме спеціального органу виконавчої влади у сфері науки, а отже, на галузь, що і так є пасинком у держави, услід за нинішньою може невдовзі очікувати ще одна реорганізація. А це означає, що реально наукою на рівні керівництва держави ще впродовж тривалого часу взагалі ніхто не опікуватиметься (*Суржик Л. Наука: реорганізація чи маргіналізація?* // *Дзеркало тижня.*

Україна (<http://gazeta.dt.ua/science/nauka-reorganizaciya-chi-marginalizaciya-.html>). – 2014. – 22–30.05).